

مختومقلی نینگ 276-نجی ییلیق دو غدوق تویونا باغیشلانان

مختومقلی و تورکمنینگ کیملیگی

آیدی شاهیرینگ، تورکمن کولتور اوجاقی نینگ چاقیلیغی بویونچا یوته بوری
شهرینه گلپ آیدان گوررینگ لری

23maj 2009

السلام عليكم
حورماتلى آدمالار.
عزيز دوستلار، خانم لار، آقالار.
قاديرلى قيممات لى، عزيز ايلدش لى.
قالامدش لار، خالييلار و عموماً شو اوتوران آدمالار.

هر زات دان اونگ ايران ايلات لارنينگ، ايليتا دا گوزل تركمنصحرانينگ مهرم ايلاتى نينگ و توركمن صونغاتى بيلن ايش ساليشيان، يازيجى، شاهير لارينگ آدايندان، باشى غوغالى هونار بنت-لارنينگ آدايندان، ايسسى مهردى سلام لارى قوشارماق بيلن بيرليك-ده، اوز چونگنگور حورماتلامالاريمى-دا سيزه باغيش اتمانگ مانگا روغصات ادينگ.
شيله هم بييك عاقيلدار مختومقلى فراغى نينگ دوغدوق توى نينگ 276-نجى بيل ليغينى، دونيا توركمن لرينه، دونيا نينگ چار كونجنداكى توركمن ايلاتينا و شو سالن-دا بيزينگ قاشيميزدا اوتوران مهربيان لارا، ايليتادا گوتتبرگ (يوتته بوري) شهرينداكى توركمن كولتور اجاقى نينگ اعضالارينا و شو شهرده هم-ده سوندينگ بيله كى يرلريندا ياشايان، عومان آلانينگ-دا داشارى-دا ياشايان توركمن لرينگ بارينا قوتلاماغا روغصات ديله يارين، توى لارينگيز توي اولاشسين.

عزيز آدمالار:
منينگ شو يره گليپ شوتويا قوشولپ گوررينگ برمه گيمه شرط دوره دن ادام لارينگ باريندان مننت دارليغى مى بيلديريب گوررونكه گيره سيم گليار.
من توركمن صحراسيندان سونده گليپ، مختومقلى حاقيندا اونگ آيديلان زاتلارى آيدپ، اونينگ هاييسى قوشغى سى اوزيندن و هاييسى قوشغولارى اوزيندن دال ديپ و ش.م. زاتلارى گوررونكه اتمك نيتم يوق.

سيز حاضيركى عاصيرينگ اوسن يورتلارينينگ بيرينده ياشايارسينگيز، شونينگ اوچين-ام سيز ايام اول گوررونكه لرى اوقان سيگيز-ام آناليز هم ادن سينگيز.
منينگ بارده قوز غاجاق بوليان گوررونكيم، دينگه بير گوررونكه دال-ده، ايسم بير بيكرى اونگه سوريپ، اول بيكرينگ دورموشا اورناماقيندا، سيزدن، داشارى-دا ياشايان توركمن لرينگ باريندان كمك سوراپ اونس نكيزى بللى فاكت لارا گونيكديرمك دير. شونگا گورا من شو گيريش بيلن اوز گوررونكه لرى مى توركمن ديبن قوشغيم بيلن سب لشديريب باشلاماچى بوليان.

اينه، بو من

منگ بارماديق يريم يوق،
منگ گورمه ديك يريم يوق،
ايل خان ليغى نى قوريپ،
منگ سورمه ديك يريم يوق.

اينه بو من
توركمن
تاريخينگ آشيلغاسى ندان آشان

حأكیم لیگی هجّیک لأن
یاغی بولمان ایل بولیپ
یکه بولمان ایل بولیپ
آغزی بیرلیک لردن بارلیغا قوشان
اینه بو من
تورکمن

أردم لی لیک بیلن إردم لریایان
گونه سلام بریپ الی نی چویان
من لیگی قورساغینگ چیغریندان قویپ
یامان نیت لری دوزاقلاب قویان
اینه بو من
تورکمن

تاریخیم یوق هجرت قویالی باری
تاریخیم یوق عیسی دوغالی باری
منگ تاریخیم آدمیت تاریخی
ابدیت تاریخی.

بولیت لار غامسیغیپ آغلان دا قیرق گون
داغلانگ بلند باشی سوا باتان دا
آیاق باسارا یر قالمانی یرده
تولقون لار قومیبپ قوم لار اتان دا
نوح کاکامینگ توپانلارین ینگن من

گون دن اوزاق دوشیپ بیر سباب بیلن
بوز آسغیریپ دمیر قازیق دونگان دا
پازیریکینگ بوز قارلارین ینگن من

گونی لیک، دوغرولیق بازارا گیریب
تایاق تانگری لی لار ایدن-ده سوودا
سیاست اورونی نی آاندا آل لاو
خیتاینگ هونگارلرینی ینگن من
اینه بو من
تورکمن

"آمی نی"، "سیری نی" آرقادا تاشلاپ
گون باتارا طاراپ سیل بولیپ سورینیپ
تورانی دۆره دیپ، ایرانی قوریپ
خلافت ینگ حالال لیغین برن من
اینه بو من
تورکمن

منگ بارمادیق یریم یوق
منگ گورمه دیگ گونیم یوق
باشا گلدی گۆز گۆردی
منگ دورمادیق یریم یوق.

نیرده دیک،
نیره ده دۆرس،
و نیراً یتمه لی،
و شو آرادا مختومقلی نینگ روئی نامه بولیپ بیلر؟

* * *

گون باتار- دا 14-نجی عصرینگ باشیندا، رنسانس باشلانیا و 17-نجی عصر اچن لی دوام
ادیار- ده اولی بیر علمی، سیاسی، مدنی و اقتصادیت اوزگریشی بولیپ یوزه چیقار و گونباتار
یورتلارینده اوز اوچمه جک تأثیرلری نی ایز قالدیریب اوغرایار.

مختومقلی فراغی بولسا 18-نجی عصرینگ تخمینان 3-نجی، 4-نجی اون لیقلاریندا یوزه
چیقار. گون دوغارتانیجی لارینگ و تورکمن لرینگ تاریخی نی جامعه شناختی اوغریندان ایشلان
عالم لارینگ بریان معلومات لارینه گؤرأ تورکمن خالقی هم اوز شو گون کی بئیوی و جیبس و
اؤز نیک سیز و بییری بیلین ایلنشیکی مدنی کشبینه، 16-17-نجی عصرلاردا گیریارده ادیل
شو گون کی اوتوران یرلرینه ییراپ سینگیپ دسلاپ لار یاریم اوتریم لی لیغا، سونگ لار بولسا
بارام- بارام دان دولی اوتریم لیغا گچیپ اوغرایار. مونینگ اوزی یاشایش شرط لرنینگ اونگی دن
اویتگه مک نینگ ضرور بولان دیغی نی بیلدیریار.

بیبک فراغی نینگ عمله گلن یاغدایی تاریخی جهت یندن تورکمن خلقی نینگ بیر تاریخی پروسه
دن بیله کی بیر پروسه گچن وقت لاری بیلین قابات گلیار. البته بیر یاغدای دان بیله کی یاغدایا گچیلمه
لی بولان دا اونگی یاغدای داقی قییمات لیق لارینگ چالیشلیمالی بولیان دیغی سیزینگ
هممانگیز اوچین بللی بیر زات دیر. منگ پیکیریمه چه مختومقلی نینگ دوره دیجیلیگی نی و اثرلری نی
شو چالیشما دورانی بیلین باغلانشدیریب اوگرنمه لی دیرس.

بیبک فراغی نینگ دوره دیجیلیگی حاقیندا گوررونک ادیلنده اول حاقدا کوپ زاتلار هم آیدیلان
دیر، کوپ سطرلر هم یازیلیپ، مونگلر چه صحیفه کاغذ هم صارپ ادیلن دیرحتی اول حاقدا شیرین -
شیرین سؤزلر هم آیدیلان دیر. شول ساندان "برتلس" ینگ اونی جمشیدینگ جامی نه دنگه مگی، اونگا
عقل گامیسی دیلمه گی، اول بشریت اوچین دیر دیلمه گی و ینه شونگا منگزش 10 لارچا بلکی

بوزلرچه اؤوگی، بیز تورکمن لرینگ قولاغینا خوش یوقار، یونه شولارینگ ایچینده مختومقلی حاقدا آیدیلان اینگ قیممات لی گوررونک آزدا- کأن ده، کمی - کوستی بولسا دا مختومقلی تورکمن نینگ کلاسیکی ادبیاتی نینگ دویبی نی توتدی دیلن سوزدیر.

کم- کوست دیانیمیزینگ سیایی من ایام 20 ییل چمه سی موندان انگ تهران دا "همایش بزرگ قوم ترکمن" دین آد بیلن گچیر یلن ایکی هفته لیک بیغناقینگ مدنی جو غابکاری بولیب قاتناشیپ دیم، شول باهانا بیلن "دروگر کشتزار سخن" آدی بیلن فارس دیلینده بیر اوزاق ماقالا یازیپ دیم، شول ماقالا دا بیزینگ مختومقلی دان اونگ هم شاعر لاریمیزینگ بولان دیغی نی حتی اولارینگ کابیرلر نینگ اوزلری آیدمیشلایین عروضی قوشغی لاری نی هم یازان دیغی نی آیدپ دیم. شولارینگ باشیندا علامه وفایی بار. اول اؤز "رونق الاسلام" ادلی کیتابیندا شیله معلومات بریار.

بو کیتاب ختمیندا اوردی اول سنه
تسعه ستون ثمانیه و مائه

وزن ایچینده ضبط اولینمیش بو بیات
فاعلاتن- فاعلاتن فاعلات

حتی اوندان قدیمی راق لار هم بار یونه حاضیر مختومقلی حاقیندا سوز باریار.

اوندا مختومقلی تورکمن کلاسیک ادبیاتی نینگ دویبی توتان به یک شخصیت دیر دییان عبارتینگ کم - کوستی نی دوزلتمکچی بولساق. مختومقلی تورکمن ادبیاتینگ بللی سپگیدی دیر، اول بیزینگ شو گون کی گپله یان دیلیمیزینگ دویبی نی توتان هم، ادبی درجا یوقاری گوترن دیر دیسک خاص دوغری راق بولار. اینه مونینگ اؤزی ده باشدا آغزان قیممات لیقارمیزینگ چالیشیق دوره گچن دیگی نینگ ینه بیر فاکتی دیر.

* * *

مختومقلی نینگ قبورینینگ باشینا زیاراتا بارانگ-دا اول یرده دگشیرجه یاتان ایکی سانی قبور
گؤریانگ:

بیری آتاسی، بیرده مختومقلی.
بو ایکی بییک آدامینگ قبورینگ اوستونده داش یازغی سی بار.
آزادی نینگ قبوریندا یازیلان بند شوندا عبارت دیر:

بو آزادی بیر قولینگ دیر خار و خس
فانی ایچره عمرین اوتگورمیش عبث
لطف اتاگین قربامیش امید قوی
ایکی جهان سن مانگا فریادرس

اما مختومقلی نینگ قبوریندا شیله یازیلان:

بیلمه بین سوران لارا آیدینگ بو غریپ آدیمیز
اصلی گرگز، یوردی اترک، آدی مختومقلی دیر

گلینگ شو ایکی بندی دنگآپ گوره لینگ
آزادی نینگ بندی نینگ چاغاتای ادبیاتی نینگ بیر نوسغاسی دیغی ایام بللی.
یونه مختومقلی نینگ بندی ایام بیزینگ شو گونکی گورلیشمیز یالی دیر.
سبز دولت محمد آزادی نینگ هایسی اثری نی اوقاسانگیز هم ادیل یانگکی آغزالان آهنگ لی دورلی
تمالاردای قوشغی لاری گوررسینگیز.

مختومقلی نینگ قوشغی لاری بولسا ادیل بیزینگ شو گونکی گورله شیمیزینگ ادبی نوسغاسی
دیر.
شو یرده ینه بیر سوراغ یوزه چیقار. آزادی بیلن مختومقلی نینگ اثرلری نینگ ایلته شیگی بارمی؟
بولان یاغدایندا ایلته شیک نیره-ده قان؟
منگ پیکریمچه آزادی اوز واعظ آدیندا دولت قورماق حاقیندا و حاکمیت باشیندا بیر عادل پادشانینگ
دورماغی بارادا کوپ زاتلاری آغزایار، اول پادشانی ایلینگ آغزی بیرلیگی نینگ سوئه سی
حسابلایار.

داغیار اول ایل کی سردار سیز اول
یول یتیر کردن کی سالار سیز اول

یادا

اهل دینی کیم اونینگ سلطانی یوق
صورتیه منگزار ایچینده جانی یوق

یونه آزادی پادشانی کنترل اتمک اوچین ایچکی و داشقی مکانیزینگ ایکی سی نینگ-ده گراگ دیگی
نی نیغتایار. مثال اوچین: شاه عدالت لی انصاف لی یومشاق بولمالی دیار.

حاکم اولغان لار جهان-دا عدل اول
بزاگای یر یوزونی عدلی بیله
عدلیدن جمله خلائق بولسا شاد
درگهینده تاپسا ماضولملار مراد

اول شیله بولان یاغدایندا، پادشاه خداینگ قهری نینگ و مهری نینگ یردأکی جیلوه سی دیر دیین
پیکره اویبار.

قهری اونینگ حق تعالی قهری دیر
مهری اونینگ حق تعالی مهری دیر

یونه اول پادشانینگ کنترل بولماغی اوچین داشقی مکانیزم لاری-دا نظر دا توتیار، مثال اوچین:

پادشاغہ اہل شرع حکم ایلاگای
اؤزگہ خلقہ پادشالار سؤیلہ گی
پادشالار پادشاسی شرع ایرر
شرع اصیل دیر پادشا بیر فرع ایرر

دولت محمد آزادی نینگ شیلہ پیکیرلری نی اوگران- اوگران اوقیان مختومقلی- آ ہم دولت
قورماغنینگ ضرورلیغی بللی بولانا منگزه یار، سبأی اول ہم ایام:

تکہ، یوموت، یازیر، گوکلنگ آلی لی
بیر دولته قوللیق اتسک باشیمیز

دیمک بیلن آتاسیندان تفاوت لانیپ تورکمن دولتی نی قورماغہ میل لنیار.
دولت محمد آقانیگ اثرینده دولت و پادشاہ عمومی شکلینده آغزالان. حتی اونگی تورکمن
پادشالاری ہم ایران-دا و بیلہ کی یرلرده سورن واغیت لاریندا، تورکمنینگ اؤز بولیشلی حاصیت
لری بیلن یوریتہ تورکمن دولتی نی قوردوق دبین دال دیرلر. نہ طغرل، نہ سنجر نہ بیلہ کی لر ہیچ
هاچان بیز تورکمن دولتی نی قوردوق دبین دیبپ بیلن دال دیر، سبأی اولار دینگہ ہونکار لیکی ایہ لہ
نن، ایہ بولپ - حکومت سورن دیرلر. مختومقلی بیلن آزادی نینگ اثرلرنینگ ایلنشیان یری دولت
قورماق حقیقداقی پیکیر دیر. یوغسا مختومقلی قوریلجاق دولتی ینگ، ایام تورکمن حاصیتینگ بولمالی
دیغی نی ہم نیغتان دیر بو مسئلانیگ تفاوت لانیان یری دیر بو تفاوت لار اویلاشیق ینگ پیکرینگ و
دوشونجانیگ تفاوتی دیر.
اولارینگ ادبی تفاوتی قاتی ہم بللی دیر. چاغاتای ادبیاتی گوندوغار ترکی سینہ و حاضیرکی تورکمن
دیلی یاغنی بیزینگ شو گپلاپ اوتوران دیلیمیز یاغنی مختومقلی نینگ ادبی درجا گوترن دیلی گونباتار
ترکی سی نہ دگیشلی دیر و آذربایجان و عثمانلی ترکی سی بیلن قارینداش دیر و ملا محمد فضولی
ترکمانی نینگ دیلندہ بیر-بیرینہ بیرگیاندیر.

* * *

سؤزیمیزینگ باشیندا آیدیشیمیز یالی تورکمن لر 16-17-نجی عصرلاردا شو گون کی یایلپ
اوتوران یرلریندہ پرلہ شن بولسالار دیمک دولت قورماغینگ 3 شرطیندن ایکی سی بیٹیپ دیر،
توپراق- ایلات.

ایندی اوردالی بایداق لی دیوان لی حاکمیت ہم بولان یاغدایندا دولتی دیکی برمه لی. بو یاغدا
مختومقلی نی اینجالیق دان دوشوریار و شو اوغوردا ایشلہ مگی نی گتیریار، اوزال ملا گرکز دیلیپ
یوریلن شاعر هاچان-دا اؤزی نینگ دوردیجیلیگی نی بیر رسالت حساب ادنسونگ مختومقلی بولماغا
گوئیکیار.

مختومقلی کونگلہ قایغی گتیرمه
بو بیر ایش واغتی دیر اؤزونگ یتیرمه
سؤزیمز انگلان یوق دیبپ اوم سوم اوتیرما
جهان گینگ دیر چندان بیلن ده بار دیر

بو روحلاق بيبك عققدار، خاص- ام نادر قلى نينگ هونكار ليكي قوشاپ احمد ابدال لى يا درانى، افغانستان دولت نى قوران وقت ينده دولت قورماق مسئله سینه خاص هم قيزيق لانيپ اونی اوگر نماگه دوريار. اول دولتينگ بير پيکير و دوشونجه اساسيندا بولمالی ديغينا و دولتينگ اوزينه دگيشلى اخلاق اولچگ لرنينگ سياسى اولچگ لرنينگ بولمالی ديغينا دوشونيارده تازه بير تاخير ايازان تورکمن ايلاتينينگ کيم ليگ نى اوز دوشونجه لرنينگ اساسيندا يانگی دان دوشنديريپ ياغنى باز تعريف ادیب ايلينگ ايچينده بير- ينگ و ايلينگ بورجلارنى وظيفه لارنى بللى اتمآگه سينانشيار و حاکميت ينگ خلق ينگ اونگونداكى بورچلار نينگ اوغر لارنى بللى اتمآگه تلاش اديار. و بيزينگ تورکمن چيليك ديپ شوگون کى گون قوريپ ساقلاجاق بوليان قيممات ليق لاريميزى يانگی دان دوشونديريار، شونينگ اوچين مختومقلى دينگه بير تورکمنينگ ادبى ديلى نى بللى سپگيتدن آشيريپ اوسوش يولونى اچان دال دير، ايسام اول تورکمن ينگ کلاسيكى ادبياتى نينگ تاريخى بؤكوشونه سكى بولماق بيلن بير ليک-ده تورکمنينگ شوگون کى کيم ليک نينگ هم پيکيري اساس لارنى قورنان ايات بيلمدار دير.

* * *

عزيز اداملار:

اغزالان اساس لارى قورماق مختومقلى نينگ دورينده انگسات-آ بولمالى دال. سبأى اول واغت تيره- طايپا اوروش لارى ايران ينگ و اورس حاکم لرينينگ سياستلارى حتى انگليس لرينگ بارام- بارام دان هندستان ياريم آداسى نه دولماغى بير حيلير آگأ ياغدايى تورکمن لرينگ آراسيندا هم بولاشديريار.

مختومقلى نينگ بير آغير ايلاتى يوق اول بير كيچى طايپا بولان گوکلنگ لره ساييليان گرکز تير سيندن. ناديب يول آچيب بيلدى قان؟

منگ پيکيريمچه اول دسلأپ دان انتک زادى ناميس اديب بير- بيرى بيلن قيريلشيان تيره- طايپالارينگ آغزىنى بير يکدير ماگه سينانشيار.

بير- بيرينگى چاپماق ارمس ارليکدن
بو ايش شيطانى دير بلكى كورليک دن
اغزى الاليق آيرار ايلي دير يليکدن
شوندا دولت دونوب دوشمانا گلگى

بو دوشونجه سونگرالار ذليلى ينگ و بيلاکيلرينگ قوشغى لاريندا اوز اورنى تاپار.

اغزى الاليق آغير ايله ياراشماز

و ش.م.لر.

يؤنه بيله اولى بير مسئله نى چوزمک اوچين كؤپ زاتلارينگ تنوريزه بولماغى گرگ دى. شول ساندان ناميس مسئله سى نينگ تنوريزه بولماغى.

مختومقلى نينگ قوشغى لارينده اولى ناميس ديين سوز بار.

اولى ناميس لارده ياراماز درده
نامارد او-ده سهل ايشى عار ايلار

بالی بولیشیدان مختومقلی نامیس مسئله سی نی، ایچری نامیسی، اوی- ایل نامیسی و تیره- طایفه نامیسی و اولی نامیس دییپ تئوریزه ایدن بولماغه چم لی. چون اوندان سونگقی شاهیرلار کوللی تورکمن، سؤیین خان، اولی نامیس دیین سؤزلری دنگ درجه-ده اولانینپ دیرلر.

کوللی تورکمن سؤیین خانینگ بارینده (کمینه)

تکه یوموت زار و گریان بار سؤیین خان آغلاشار (مسکین قلیچ)

یو غسا هالی آیدیشیمیز یالی کیچی، گرکز طایفاسی ندان بولان مختومقلی نی بیله کی تیره- طایفالار نه ننگ سی قبول اده بیلردی. اونینگ شو ایشی بیلن، خلق اونی داوالارینگ داشیندا قویوپ اوز حمایت چی سی حساب ائدی بو مختومقلی نینگ ایکنجی ادیمی دی. ایکنجی ادیم، اول تورکمن بیر- نینگ و تورکمن ایلی نینگ اخلاق اولچگ لری نی یانگی دان دیکلادیپ دورینگ طالایینا گؤرأ (باز تعریف) یاغنی یانگی دان دوشوندیرمک دی. بو اوغردا هم اول کؤپ ایشله دی، مختومقلی نینگ قارایش ندان بیر تورکمن اینتلگنتی، تورکمن نینگ تیبیک شخصیتی، اوچ حاصیت بیلن بیله کی لردن تفاوت لانمالی.

بیگیدینگ مجلس ده آدی توتولماز
قیلجی قیلایغی آشی بولماسا

یادا

مختومقلی عاییین یاپار آش قلیچ و دیل بیانی

یادا

بیگت اوزین مألیم ادر آشیندا
قلیجیندا زبانیندا بللی دیر

یا ینه اول تورکمن بیر نینگ دایاو بولمالی دیغی نی نیغناپار

بیگیت بار دیر سوزین تاپماز سورریدار
بیگیت بار دیر دمی داشلار اره دیر

یادا

آت-دا آیاق بولسا اوزگه سین بولماز
أرده غایرات بولسا ایشی قین بولماز

اول تورکمن ایلی نینگ عمومی حاصیت لارنی-ده تصویر له یأر

ایل خلقینینگ بیر ایش توتان دا

سن اوندان قاليجی بولما

ینه - ده

دولت قونسا بولاجاقینگ باشیندا
حمایتی ایلی گرگ داشیندا

یونه ایل دن اونگینجه اوز قاریندشی لارینگ ایشه قوشولپ گیدمه لی دیگی نیغتایاپ:

بیگیدینگ ادی توتیلار
قاریندش حوسسار بیلانی

بییک فراغی حاکمیت حقیندا و حاکم لرینگ حاصیتی بارادا هم ایشله یأر

سلیمان سن مورہ بیر قولاق قویغیل
سؤزی نی دینگله گیل جو غابین آیغیل
حاکم بولسانگ خلقی گون کییی چویغیل
آقاردا سوو یا اؤسرده یل بولغیل

یونه بیله قیممات لیق لاره بیرین (فردی) و ایلین (اجتماعی جمعی) درجه ده یتمک قوری تعصیب دیین
بیر بلانی ایرماسانگ قاتی قین دوشیار، مونی آنگان بییک فراغی:

کیشی بولسانگ قویغیل قوری تعصیبی
یاغشی یامان بارچه لاره دیل بولغیل

اول سپاهی بیگیدلرینگ هم ناهیل کشب-ده بولمالی دیغی نی تصویر له یأر:

أر بولدیغی عار اوستونده چاپیلسا
واداسینده ایقرارینده تاپیلسا
کأده - كأده داری درمان سپیلسه
بد یینده تیغ نشانی گرگ دیر

قاپلانگ کمین آرلاپ گیرسه میدانا
تیلکی کمین بازی برسه هر یانا
دوران-دا قایا تک دورپ مردانا
آلار یردن آت سالیشی گرگ دیر

یادا

بېگېدېنگ سوداسى بولسا سرىندە
چىقار بېر گون بوقىپ قالماز قارىندە
حىلە دە باطىرلىق دېر ىرىندە
اونى باشار ماغا كىشى گرگ دېر

سۆزىنگ قىسغاسى و گېىنگ كلته سى مختومقلى فراغى اۆز ذهېن ىندأكى دولت اوچېن دوپى لى
دوشونجه و فلسفى سىاسى اخلاقى اېلىن بىئادلارى دوزمأگه سىنانشىار البته گونباتاردا قوپان رنسانس
دان سونگ و توركمن خلقىنىنگ شول واغت تازە كىشه گىرىپ اۆز كىملىگىنى يانگىدان ياساجاق بولان
دورىندە بېىك فراغىنىنگ رولى نى كۆپراگ اوگرنملى بولارس مىقان دىپپ دوشونىارس.
شونىنگ اوچېن هم سۆزومىنگ باشىندا آىدىشىم يالى بارده ياشايان توركمنلردن دوغان لارچه خايش
ىدىان هم كىمسه باشار دىغىندان اۆز علمى اوغرونا گۆرأ مختومقلى نىنگ اساسى نى قوپان يورلگه لرىنى
اخلاق اۆلچگ لرىنى عومماً آلانىنگدا اونىنگ تعليماتى نى اوگرنىپ چىقاران نىتجه لرىنى ايله
ياپراتماقلارىنى خايش ىدىان، شىده بىلسگ حاضىركى دورىنگ طالابى بولان اۆز كىملىگى مىزى
يانگى دان دوشوندىرىپ (باز تعريف) ادىپ بىلمگ مىزه شرط دورار مىقان دىيان.

* * *

هر حال مختومقلى نىنگ قورجاق بولىپ تالاش ادن دولتى باشا بارماسا-دا اونونگ تعليماتىنىنگ
بىزىنگ آرامىزا گلىپ ىتن لىگى اوچېن اۆزمىزده اۆلى باغت دويمالى دىرس، سبأى اونونگ تعليماتى
دىنگه بېر توركمن خالقى اوچېن دأل اىسم توتىش آدم لار و آدم كآرلىگ اوچېن پىدالى دىرو توركمن
خالقى جهان مدنيتيه قوشانت قوشماقچى بولسا اونونگ يولى مختومقلى- آ دگىپ گچملى دىرو حتى
توركمن خلقى اۆز كىم لىگىنى تازە لآپ اونى يانگى دان دىكلتجك بولسا مختومقلى نىنگ تعليماتى
اساسى چشمه لرىنگ بېر بولوپ بىلر.

دىنگلآنىگىز اوچېن مىننتدارلىقى مى بلدىرىان.

آق قلا 1388 ياز
آدى شاهىر

